

Dokumentační fond ÚLUV. Teoretické a praktické metody jeho využití.

Autor: Lenka Drápalová

**Metodika vznikla v rámci projektu programu na podporu aplikovaného výzkumu a
vývoje národní a kulturní identity (NAKI III. Ministerstvo kultury ČR)
č. DH23P03OVV031 s názvem
„Dokumentace ústředí umělecké lidové výroby: zdroj poznání a inspirace.“**

**Národní muzeum v přírodě
Rožnov pod Radhoštěm 2025**

Odborní oponenti metodiky:

MgA. Štěpánka Borýsková, Ph.D., Národní archiv, Praha

PhDr. Jaroslav Otčenášek, Ph.D., Etnologický ústav AV ČR, v.v.i., Praha

OBSAH

ÚVOD.....	4
Cíle metodiky	
Uživatelé metodiky	
Popis metodiky	
Srovnání novosti postupů	
A/ DOKUMENTAČNÍ FONDY V OBECNÉ ROVINĚ.....	6
I. Terminologie obecná.....	6
Dokument	
Dokumentace	
Dokumentační	
Dokumentační fond	
II. Zařazení dokumentačních fondů v systému sbírkového fondu muzea.....	7
Sbírka	
Doprovodná dokumentace	
Dokumentační fondy	
Operativní fondy	
III. Členění dokumentačních fondů v paměťových institucích	9
Členění dle typu.....	9
- Fotoarchiv	
- Ikonografie	
- Audio a videotéka	
- Odborná knihovna	
- Rukopisy	
- Plánová a projektová dokumentace	
- Kombinovaný	
Členění dle obsahu.....	10
- Historie instituce	
- Historie regionu	
- Srovnávací materiál	
Členění dle způsobu získání.....	11
- Vlastní činnost	
- Z externích zdrojů	

IV.	Položky pro popis jednotlivých dokumentů jako součásti dokumentačního fondu.....	11
V.	Forma vedení evidence dokumentačních fondů a jejich přístupnosti.....	13
VI.	Význam dokumentačních fondů a jejich potenciál.....	14
B/ METODIKA VYUŽITELNOSTI DOKUMENTAČNÍHO FONDU NA KONKRÉTNÍ PŘÍKLADU DOKUMENTAČNÍHO FONDU ÚSTŘEDÍ LIDOVÉ UMĚLECKÉ VÝROBY (ÚLUV).....		
I.	Ústředí lidové umělecké výroby – stručná historie.....	15
II.	Dokumentační fond ústředí lidové umělecké výroby.....	17
III.	Charakteristika současného stavu dokumentačního fondu ÚLUV.....	17
IV.	Potenciál využitelnosti dokumentačního fondu ÚLUV.....	18
V.	Cílové skupiny	19
VI.	Metodický návod postupu práce s dokumentačním fondem ÚLUV.....	19
	Vyhledávací podmínka.....	
	Oblast klíčových slov v první úrovni vyhledávání.....	
	Oblast klíčových slov v druhé úrovni vyhledávání.....	
	Závěrem.....	24
	Literatura a prameny.....	25

ÚVOD

CÍLE METODIKY

- Vyhodnotit v obecné rovině význam dokumentačních fondů spravovaných paměťovými institucemi, uvést základní terminologii, metodický postup členění těchto fondů, strukturu jejich odborného zpracování a definovat jejich potenciál
- Na specializovaném příkladu dokumentačního fondu Ústředí lidové umělecké výroby definovat potenciál fondu pro určenou skupinu uživatelů a metodicky nastavit postup práce s fondem pro badatele různě profesně a zájmově kvalifikovaných za účelem vytěžení informací v maximálně možné míře.

UŽIVATELÉ METODIKY

- Instituce zabývající se dokumentací, výzkumem a prezentací tradičních forem rukodělné výroby – zejména pak ty, které jsou Pověřenými pracovišti pro tradiční lidovou kulturu; Etnologický ústav AV ČR; Cetrat; Národní ústav lidové kultury ve Strážnici;
- individuální řemeslníci a profesní řemeslná sdružení;
- spolky, neziskové zájmové, volnočasové či terapeutické organizace;
- standardní školská zařízení věnující se výchově oborů navazujících na tradiční produkci (v oblasti zpracování dřeva, kovů, textilní tvorby, uměleckých řemesel apod.);
- univerzity (akademičtí pracovníci i studenti);
- designéři a kreativní tvorba;
- různé stupně státní správy a samosprávy (ve vazbě na posuzování nominací na ocenění současných výrobců tradiční rukodělné výroby);
- podnikatelský sektor zaměřující se na lokální produkci a tradiční technologie.

POPIS METODIKY

Dle stanovených cílů je text metodiky rozdělen do dvou částí. První část je věnována obecné rovině existence dokumentačních fondů paměťových institucí jako významného zdroje informací, který doplňuje a při správném odborném zpracování zhodnocuje sbírkový fond. Text představuje základní terminologii, definuje začlenění dokumentačních fondů do struktury sbírkového fondu muzea dále tvořeného sbírkami, doprovodnou dokumentací a operativními fondy. Text uvádí základní kritéria rozčlenění dokumentačních fondů a systém

odborného zpracování dokumentů jako předpokladu pro zachování informační hodnoty, kterou obsahují. V závěru první části je zhodnocen význam existence dokumentačních fondů a definován jejich potenciál jak pro instituci samotnou, tak pro uživatele z řad badatelů a dalších zájemců o problematiku.

Druhá část metodiky pojednává o konkrétním příkladu dokumentačního fondu ÚLUV. Stručná historie organizace ÚLUV a popis procesu tvorby fondu a jeho současné podoby tvoří prvotní bázi pro pochopení jeho významu a potenciálu. Na základě obecných kritérií v první části metodiky je začleněn do typového a obsahového systému a je definován jeho badatelský potenciál ve vztahu ke konkrétním uživatelům. Podstata metodiky spočívá určení postupu práce badatele s tímto fondem, přičemž metodický text poskytuje vodítko dvoustupňové tvorby vyhledávací podmínky prostřednictvím klíčových slov tak, aby badatel získal co nejucelenější soubor informací k vyhledávané problematice.

SROVNÁNÍ NOVOSTI POSTUPŮ

Metodika popisuje začlenění dokumentačních fondů do systému muzejního sbírkového fondu a jejich badatelského vytěžování. V rovině obecné je tato problematika v odborné muzeologické literatuře dosud pojednávána okrajově konstatováním, že tyto fondy v paměťových institucích existují jako doplňující zdroj informací pro sbírku. Hlubší analýza problematiky a odborná literatura však chybí, ačkoliv žitá praxe v paměťových institucích běžně s takovými fondy pracuje, inspirována procesy zpracování sbírkových předmětů. Autorka tohoto metodického textu poznala rozdílnost přístupů muzejních pracovníků k odbornému zpracování dokumentačních fondů a hodnocení jejich významu, přičemž si je vědoma, že pokud jim nebude věnována patřičná odborná pozornost, ztrácejí v průběhu času svou vypovídací hodnotu, a to i definitivně. Z tohoto důvodu navrhla v metodickém textu základní kritéria pro aplikaci v praxi při práci s dokumentačními fondy včetně základní terminologie a definování jejich potenciálu jako předpokladu pro jejich muzejní zhodnocení. V rovině konkrétního příkladu dokumentačního fondu ÚLUV, přestože existuje množství odborné literatury pojednávající o historii korporace, osobnostech, vybraných tématech, jednotlivých technologiích apod., dosud nebyla představena metoda badatelského postupu při práci s fondem, a to ani na Slovensku, kde je deponována další část fondu.¹ Dosud jsou badatelé v České republice i na Slovensku odkázáni především na komunikaci s kurátory těchto fondů, a to i v případě zpřístupnění základních údajů v evidenční databázi Valašského

¹ Múzeum ľudovej umeleckej výroby ÚLUV ve Stupave.

muzea v přírodě uveřejněné na webových stránkách muzea.² Vzhledem k neznalosti struktury fondu se jen těžko z jejich strany formuluje vyhledávací podmínka, proces získávání informací se děje převážně prezenčním způsobem nebo formou řešerší odborným pracovníkem muzeí.

Metodický text předkládá postup pro badatele, v němž stanovuje možné varianty formulace vyhledávací podmínky včetně klíčových slov pro její znění. Jedná se o postup, který je uplatnitelný jak ve styku s odborným pracovníkem spravujícím fond, tak při používání databází v internetovém prostředí – ať už existující ve Valašského muzea v přírodě, nebo budoucí specializované databáze DÚLUV (databáze Ústředí lidové umělecké výroby), která je jedním z výstupů projektu³, jehož součástí je i tato metodika. Postup je částečně použitelný v rámci první vrstvy vyhledávací podmínky i v případě fondu deponovaného na Slovensku v Múzeu ľudovej umeleckej výroby, neboť vyhledávací podmínky pracují i s místními geografickými termíny.

Metodika jako první přináší tento badatelský postup a autorka si není vědoma existence podobného materiálu, který by se danou problematikou zabýval.

A/ DOKUMENTAČNÍ FONDY V OBECNÉ ROVINĚ

I. ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE⁴

- **Dokument**

Nositel informací hmotného i nehmotného charakteru.

- **Dokumentace**

Souhrn informací vztahujících se k vybranému předmětu, jevu, procesu nebo skutečnosti a sloužící k jejich popisu, porozumění, ověření či potvrzení. Slouží k předávání informací. Má formu písemnou, obrazovou, zvukovou, audiovizuální, digitální.

² Národní muzeum v přírodě – Valašské muzeum v přírodě, dostupné online z <https://vademecum.vmp.cz/vademecum/permalink;jsessionid=5F35259865480F772938DD99A89E835B?xid=725cc444747c78f0f0fa3222d7234d29&modeView=LIST>

³ Veřejnosti bude databáze zpřístupněna v posledním roce řešení projektu 2027.

⁴ Formulováno za základě zákonů č. 122/2025 Sb. § 9 a č. 499/2004 Sb. § 2.

- **Dokumentační**

Bližší určení buď pro činnost související s tvorbou dokumentace – tj. dokumentační činnost, nebo označení pro dokument/dokumentaci – dokumentační materiál.

- **Dokumentační fond**

Skupina více dokumentů/dokumentací vytvořená na základě společné souvislosti.

II. ZAŘAZENÍ DOKUMENTAČNÍCH FONDŮ V SYSTÉMU SBÍRKOVÉHO FONDU MUZEA

Jedním z důležitých poslání muzejních institucí je tvorba sbírkových fondů realizovaná na základě platných legislativních norem⁵ a interních koncepčních materiálů muzea⁶. Sbírkové fondy jsou tvořeny sbírkami, údaji muzejní evidence v prvním a druhém stupni – doprovodnou dokumentací a dokumentačními a operativními fondy.

- **Sbírka**

Muzejní sbírka je hromadná věc tvořená souborem předmětů – přírodnin nebo lidských výtvorů, shromážděných lidskou činností s cílem vytvořit ucelený celek, který slouží k dokumentaci, vědeckému bádání, osvětě a k prezentaci kulturního, historického nebo přírodního dědictví. Tyto předměty jsou evidovány a uchovávány muzei a galeriemi, které je zpřístupňují veřejnosti.⁷

- **Doprovodná dokumentace**

Souhrn přidělených údajů vázaný na konkrétní sbírkový předmět nebo celek vytvořený za účelem zvýšit jejich výpovědní hodnotu. Zahrnuje písemné a obrazové dokumenty, digitální a audio a video záznamy vztahující ke sbírkovému předmětu nebo celku, ale i okolnostem jejich nabytí, k majitelům, uživatelům, tvůrcům a způsobu jejich užívání, záznamy o odborném ošetření, prezentaci, zhodnocení v rámci

⁵ 122/200 Sb. Zákon o ochraně sbírek muzejní povahy, Vyhláška Ministerstva kultury č. 275/2000 Sb., 499/2004 Sb. Zákon o archivnictví a spisové službě a jeho novelizace zákon 197/2024 Sb., 257/2001 Sb. Knihovní zákon, 563/1991 Sb. Zákon o účetnictví.

⁶ Především materiály typu Koncepce sbírkotvorné činnosti muzea, Koncepce dokumentace a evidence movitého kulturního dědictví v digitální podobě, Režim zacházení se sbírkou – tyto materiály si vytváří každé muzeum.

⁷ Formulováno na základě zákona č. 122/2000 Sb. Zákon o ochraně sbírek muzejní povahy, § 2, odstavců 1, 2.

muzejní sbírky nebo i mezi institucionálně.⁸ Utváří tak komplex informací, na jejichž základě lze předmět nebo celek jednoznačně identifikovat.

- **Dokumentační fondy**

Jedná se písemné, obrazové, zvukové, vizuální záznamy a hmotné předměty, které nemají přímou vazbu se záznamy prvního a druhého stupně sbírkové evidence.

Vznikají z činnosti instituce nebo jsou získávány převzetím do jeho správy. Podobně jako doprovodná dokumentace mohou zkvalitňovat výpovědní hodnotu sbírky, ale především jsou nositeli informací o prostředí instituce a jejím zaměření a aktivitách, dokumentují však i širší regionální popř. mezinárodní kontext. Disponují potenciálem budoucího zhodnocení formou selektivního výběru pro zařazení do sbírky a rovněž plní funkci srovnávacího materiálu. Jsou evidovány dle interních zvyklostí instituce a nepodléhají legislativním pravidlům evidence.⁹

- **Operativní fondy**

Obsahují nově vyhotovené předměty, modely, kopie či rekonstrukce pro potřeby muzea. Jejich předobrazem jsou sbírkové jednotliviny nebo celky tezaurované v muzeích a jsou řádně vedené prostřednictvím jednoznačného označení v majetkové evidenci muzea.

Tyto skupiny mezi sebou tvoří provázaný informační systém. Kvalita výpovědní hodnoty poskytovaných informací se navyšuje v závislosti na kvantitě vzájemných provazeb mezi jednotlivými předměty ve skupině nebo mezi skupinami samotnými.¹⁰ Tímto způsobem je vytvářena platforma pro další odborné činnosti paměťových institucí – prezentaci, experimentální ověřování a vědecko-výzkumné aktivity svých zaměstnanců i externistů. Realizace těchto aktivit přináší výsledky, které jsou zdrojem dalších informací zpětně upotřebitelných v daných skupinách sbírkového fondu pro vytváření dalších spojitostí. V porovnání s povinnostmi při tvorbě evidence sbírkových předmětů, popř. doprovodné dokumentace, není přístup k vytváření dokumentačních či operativních fondů tak striktně

⁸ ŽALMAN, Jiří. *Kapesní průvodce po muzeu a muzejnictví: (fiktivní rozhovor Jiřího Žalmana s muzejní elévkou)*. Vydání první. Praha: Národní muzeum, 2016.

⁹ Dle zákonů č. 122/2025 Sb. a č. 499/2004 Sb.

¹⁰ BRYOL, R. – DOLÁK, J. – DRÁPALOVÁ, L. – KOUDELOVÁ, J. – LANGER, J. *Muzea v přírodě v České republice. Teoretická a metodická východiska*. Rožnov pod Radhoštěm: Národní muzeum v přírodě, 2020. Metodika uznaná na základě osvědčení č. 194 vydaného dne 22. ledna 2020 Ministerstvem kultury ČR. 56 s.

ošetřen pravidly,¹¹ přesto je více než žádoucí, aby i jim byla v instituci věnována patřičná odborná pozornost za účelem vytěžit v maximálně možné míře jejich informační potenciál. Proto je nezbytné nastavit v metody práce s dokumenty spočívající ve stanovení kritérií selekce zařaditelnosti dokumentu do dokumentačního fondu včetně výběru jeho typu a následného dodržování určené struktury popisu.

III. ČLENĚNÍ DOKUMENTAČNÍCH FONDŮ V PAMĚŤOVÝCH INSTITUCÍCH

Obvykle je v paměťových institucích deponováno více druhů dokumentačních fondů. Jejich typová a obsahová skladba a kvantitativní zastoupení odpovídá dokumentačním záměrům a aktivitám dané instituce a také existenci dokumentačního materiálu v terénu. Systematické zařazování dokumentů do patřičných kategorií dokumentačních fondů umožňuje efektivně s nimi pracovat, hodnotit je a vytěžovat z nich informace.

Je odpovědností odborných pracovníků – kurátorů a dokumentátorů – posoudit, zda daný dokument je způsobilý k zařazení do dokumentačních fondů. K rozhodnutí mu napomáhá systém členění dokumentačních souborů dle typu, obsahu a způsobu nabytí.

- **ČLENĚNÍ DLE TYPU**

- ***Fotoarchiv***

Obsahuje dvojrozměrné obrazové dokumenty nesbírkového charakteru – negativy, pozitivy, diapozitivy, digitální obrazové záznamy.

- ***Ikonografie***

Obsahuje obrazový materiál nesbírkového charakteru typu reprodukce, kresba, grafika, malba a mapa.

- ***Audio a videotéka***

Obsahuje zvukové a obrazové záznamy nesbírkového charakteru na různých typech nosičů – magnetofonová páska, filmový pás, videokazeta, digitální nosiče – disketa, CD, DVD.

- ***Odborná knihovna***

Obsahuje tištěné dokumenty nesbírkového charakteru typu kniha, periodikum, separát.

¹¹ ŽALMAN, Jiří. *Kapesní průvodce po muzeu a muzejnictví: (fiktivní rozhovor Jiřího Žalmana s muzejní elévkou)*. Vydání první. Praha: Národní muzeum, 2016, s. 28–29.

- ***Rukopisy***

Obsahují jedno nebo vícestránkové dokumenty psané rukou nebo strojopisně, které jsou nesbírkového charakteru. Jedná se o zprávy, terénní výzkumy, technologické popisy, rukopisy a grafické zpracování publikačních počinů vydávaných institucí, materiály vzešlé z odborné činnosti zaměstnanců – libreto a scénáře výstav a expozic, dramaturgické materiály pro prezentační aktivity instituce, koncepční materiály a směrnice, diplomové a seminární práce

- ***Vzor***

Obsahuje trojrozměrné předměty nesbírkového charakteru, které jsou výsledkem určité činnosti mající přímý vztah k předchozím typům dokumentů – fotoarchivu, ikonografii, audio a videotéce, odborné knihovně a rukopisům.

- ***Plánová a projektová dokumentace***

Obsahují rukou nebo digitálně vyhotovené jednotlivé plány a soubory plánové a projektové dokumentace nesbírkového charakteru.

- ***Kombinovaný***

Dokumentační fond, v němž jsou zastoupeny některé nebo všechny typy začleněných dokumentů z výše uvedených kategorií typů. Tvoří kompaktní celek, u něhož není účelné rozčlenění dle výše uvedených typů dokumentace, ale v případě potřeby je nutné jej podrobit selekci.

• **ČLENĚNÍ DLE OBSAHU**

- ***Komplexní historie instituce***

Obsahuje vybrané dokumenty všech výše uvedených typů komplexně dokladujících historii dané instituce od založení až po současnou dobu ve všech složkách jejího fungování.

- ***Region spjatý s institucí***

Obsahuje vybrané dokumenty všech výše uvedených typů dokladujících vztah instituce a regionu/lokality, s nímž je instituce spjatá – je zde sídlo nebo odpovídá vymezení její sběrné oblasti.

- ***Srovnávací materiál***

Obsahuje vybrané dokumenty/dokumentaci všech výše uvedených typů. Vytváří se jako srovnávací a ověřovací materiál ve vztahu materiálům dokumentujícím domácí instituci, popř. region, k definování analogií nebo rozdílů, přičemž provenience jejich původu je neomezená.

- **ČLENĚNÍ DLE ZPŮSOBU ZÍSKÁNÍ**

- ***Vlastní činnost***

Jednotlivé dokumenty vznikají z odborné činnosti zaměstnanců instituce – jsou výstupem z dokumentačních, prezentačních, edukačních, vědecko-výzkumných. Tato činnost je řízená za účelem procesu zhodnocování sbírkového fondu nebo reflektování aktuálních potřeb paměťové instituce.

- ***Z externích zdrojů***

Jednotlivé dokumenty nebo celé soubory jsou získány nálezem, darem, akvizicí nebo převodem, podléhají odborné selekci tak, aby splňovaly podmínky jednotlivých kategorií členění dokumentací dle typu a obsahu uvedených výše.

Po procesu výběru jednotlivých kategorií a začlenění dokumentu do systému dokumentačních fondů následuje přidělení evidenčních údajů, uplatnění odpovídajících metod pro odborné zpracování spočívající ve vytvoření písemných i obrazových záznamů vážících se k dokumentům, určení způsobů jejich fyzického uložení, nalézání provazeb s dalšími fondy deponovaným v instituci za účelem vytvoření soustavné informační sítě, která poskytuje kvalitní, nikoliv nahodilé, prostředí pro další badatelské a výzkumné aktivity.

IV. POLOŽKY PRO POPIS JEDNOTLIVÝCH DOKUMENTŮ JAKO SOUČÁSTI DOKUMENTAČNÍHO FONDU

Za účelem uchování co nejvíce informací o daném dokumentu a jejich následného vyhledávání a užívání je nutné vytvořit jednotnou strukturu popisných položek vlastních pro daný dokumentační fond, a to tak, aby souběžně byla splněna legislativa o účetnictví a podmínky vedení majetkové evidence instituce. Níže uvedený výčet je optimální sestavou jednotlivých dokumentačních položek, přičemž z oblasti nepovinných je jejich skladba variabilní a umožňuje speciální výběr pro každý typ dokumentačního fondu zvlášť s přihlédnutím na možnost zápisu co nejvíce informací.

Podobně jako u sbírek je povinných těchto pět položek:

- **nezaměnitelné evidenční číslo**, popř. čísla, dle interního způsobu vedení patřičné evidenční řady
- **název dokumentu** – uvádí se v jednotném čísle v pořadí podstatné jméno rozvinuté přívlastkem nebo přívlastky

- **způsob nabytí** – koupě, dar, převod nebo vlastní činnost včetně odkazu na daný smluvní dokument
- **datum nabytí**
- **údaje o původním vlastníkovi** – jméno, příjmení a adresa

Další položky popisné struktury vyjadřují zařazení do systému vedení dokumentačních fondů:

- **zařazení do základní skupiny** – obsahující dokumenty stejného charakteru
- **zařazení do podskupiny** – rozčleňuje skupiny na menší celky dokumentů dle podrobnější charakteristiky

Položky s odkazem na propojení s dalšími dokumentačními soubory vedenými v muzeu:

- **číslo negativu**
- **číslo pozitivu**
- **číslo skenu**
- **provazba s dalším evidenčním číslem** sbírkového předmětu nebo jiného dokumentu evidovaného v dalších evidenčně – popisných strukturách muzea.

Položky popisné uchovávající informace obsažené v dokumentu i získané odborným zpracováním a zhodnocením:

- **popis** – zaznamenání co nejvíce informací dokumentu vlastních, nepřidělených odborným zpracováním souvisejícím především s jeho evidencí
- **doplňující informace** – okolnosti vyhotovení, uživatel, způsoby užívání, původní umístění, zasazení do historického kontextu, apod.
- **datace**
- **místo původu**
- **místo nálezů**
- **autor**
- **materiál**
- **rozměry**
- **počet kusů**
- **klíčová slova**
- **stav** – popisuje se fyzický stav dokumentu
- **poznámka** – uvádí se informace, které nemohou být zapsány ve výše uvedených položkách

Položky o nakládání s dokumentem:

- **lokační kód** – určení místa deponování dokumentu

- **využití** – prezentační aktivity, publikační aktivity
- **revize** – datum, letopočet provedení
- **odpis** – datum, letopočet provedení

Položky o procesu tvorby popisu

- **určil** – osoba, která dokument popsala
- **datum určení** – kdy byl dokument popsán
- **zapsal**
- **datum zápisu**
- **aktualizace**
- **datum aktualizace**

V. FORMA VEDENÍ EVIDENCE DOKUMENTAČNÍCH SOUBORŮ A JEJICH PŘÍSTUPNOSTI

Jsou-li v paměťové instituci uloženy dokumentační fondy, je nutné zvolit formu vedení jejich evidence, přičemž roli hraje rozsah dokumentačních souborů, předpoklad průběžného navyšování evidenčních položek v nich a také vybavenost a možnosti instituce. Zvolený způsob značnou měrou ovlivňuje následnou odbornou práci s nimi a přístupnost zaznamenaných informací jak pro interní zaměstnance instituce, tak pro externí badatele. Za předpokladu vyhovění všem patřičným legislativním normám je možné vést evidenci více způsoby:

1. Evidenční kniha psaná ručně s povinnými údaji, na ni navazující ručně nebo strojově psané záznamy obsahující popisné položky výše jmenované s možností připojení obrazové dokumentace. Jeden záznam odpovídá jednomu evidenčnímu číslu dokumentu.
2. Evidenční kniha psaná ručně s povinnými údaji, na ni navazující digitálně zpracované záznamy vedené v programových souborech nebo databázových aplikacích. Opět jeden záznam odpovídá jednomu evidenčnímu číslu dokumentu.
3. Evidenční kniha vedená digitální formou databázové aplikace umožňující souběžně záznam popisných položek, přičemž jeden záznam souboru popisných položek odpovídá jednomu evidenčnímu číslu.

V současné době jsou zastoupeny především způsoby vedení evidence definované v bodech 2 a 3 nejen z důvodu modernizace prostředí muzeí, ale rovněž z důvodu naplňování úkolů zpřístupňování sbírkových a dalších fondů široké veřejnosti prostřednictvím

VI. VÝZNAM DOKUMENTAČNÍCH SOUBORŮ A JEJICH POTENCIÁL

Dokumentační soubory jsou nedílnou součástí fondů paměťových institucí. Jsou zdrojem informací, které obohacují oblast poznání vzešlého z odborného zpracování sbírek a rozšiřují informační sféru o další prostředí – dokumentace veškerých činností spojených s muzejní institucí v průběhu času, dění v regionu a v širších územních celcích. To vše ovšem za předpokladu jejich odborného zpracování, zaznamenání co nejširšího komplexu informací z nich vzcházejících na úrovni srovnatelné s mírou pozorností věnované např. sbírkám a zaručení uchování dat a zabránění jejich ztrátě.

Jako zdroje informací disponují různorodým potenciálem, přičemž níž uvedená škála jeho využitelnosti vypovídá o významu dokumentačních souborů a nutnosti jejich existence v paměťových institucích.

Přehled potenciálu využití dokumentačních fondů nebo jejich částí:

1. Potenciál stát se sbírkovými předměty nebo archiváliemi evidovanými dle platných legislativních opatření.
2. Potenciál neustálého kvantitativního rozrůstání v paměťových institucích již uložených fondů a v souvislosti s tím přísunu nových informací.
3. Potenciál stát se pramenem pro revizi dosavadního poznání v souvislosti s bodem 2.
4. Potenciál poskytování analogií a konfrontací za účelem využití pro další rozvoj činností paměťové instituce nebo regionu.
5. Potenciál stát se předmětem zájmu badatelů a vědecko-výzkumných pracovníků.
6. Potenciál stát se východiskem pro edukační aktivity.
7. Potenciál stát se podkladem k ověřování a rekonstrukci, obnovení a prezentaci jevů v nich dokumentovaných.
8. Potenciál stát se zdrojem pro literární, umělecké a kreativní činnosti.

B/ METODIKA VYUŽITELNOSTI DOKUMENTAČNÍHO FONDU NA KONKRÉTNÍM PŘÍKLADU DOKUMENTAČNÍHO FONDU ÚSTŘEDÍ LIDOVÉ UMĚLECKÉ VÝROBY¹²

I. ÚSTŘEDÍ LIDOVÉ UMĚLECKÉ VÝROBY – STRUČNÁ HISTORIE

Ústředí lidové umělecké výroby bylo založeno v souvislosti s vydáním dekretu prezidenta republiky č. 110 ze dne 7. listopadu 1945¹³. Sídlo bylo umístěno v Praze. Jeho hlavní úlohou bylo koordinovat a zastřešovat činnosti zacílené na rozvíjení podpory a péče o tradiční rukodělnou výrobu. Praktickým naplněním těchto plánů se stalo zprovoznění vzorkových dílen ÚLUV v Uherském Hradišti v roce 1947. Vedoucí osobností se stal Vladimír Bouček, který rozpracoval koncepci jejich tvorby.¹⁴ Ta měla spočívat v navrhování moderních vzorů řemeslných výrobků takovým způsobem, aby jejich podoba byla v souladu mezi tradičním technologickými postupy, tehdejšími požadavky zákazníků a moderními estetickými trendy. Za tím účelem byli zaangažováni výtvarníci vysíláni na terénní výzkumy, při nichž hledali řemeslníky znalé tradičních technologií a souběžně prováděli dokumentaci technologických postupů lidových řemesel. Tato prvotní výzkumná vlna probíhala v letech 1947–1953. Svou činností navazoval ÚLUV na poslání Svazu československého díla.¹⁵ Po společenských změnách v roce 1948 se Svaz stal součástí Ústředí lidové umělecké výroby, a to včetně jím provozované exkluzivní prodejny zvané Krásná jizba¹⁶, zaměstnanců, drobných řemeslníků, majetku i pohledávek. Takto posíleno, pokračovalo ÚLUV v rozvojových opatřeních v oblasti lidových řemesel.

Vedle pracoviště v Uherském Hradišti vznikly další pobočky v Brně a Bratislavě. V roce 1953 došlo k přeměně na dvě samostatné organizace ÚLUV se sídlem v Praze a Bratislavě. Díky legislativním změnám a zákazu práce drobných řemeslníků jako soukromníků, zaštitilo ÚLUV jejich výrobu budováním výrobní složky, aby zde mohly pracovat vybrané dílny.

¹² Deponovaných částí v Národním muzeu v Praze a Národním muzeu v přírodě.

¹³ WOITSCHOVÁ, Klára. Počátky Ústředí lidové umělecké výroby v letech 1945–1948. *Český lid* 112, 2025, č. 1, s. 53.

¹⁴ DRÁPALA, Daniel. Lidová kultura v kontextu odborných aktivit Vladimíra Boučka. *Národopisná revue*, 18, 2008, č. 3, s. 148.

¹⁵ Woitschová, Klára. Počátky Ústředí lidové umělecké výroby v letech 1945–1948. *Český lid* 112, 2025, č. 1, s. 60.

¹⁶ ŽIŽKOVÁ, Lenka. Slavné počátky a neslavné konce Krásné jizby a Ústředí lidové umělecké výroby. *Národopisná revue* 18, 2008, č. 3, s. 127–134.

Nová legislativní úprava z roku 1957 byla uvedena nová koncepce Ústředí lidové umělecké výroby. Spolu s výrobní a prodejní činností bylo pověřeno provádět výzkum a dokumentaci, vyhledávat nové pracovníky v terénu, přispívat k výchově dorostu, prezentovat a popularizovat tradiční řemesla výstavami a publikační činností. Vedle oblastních středisek pracovaly v organizaci i jednotlivé dílny či jednotlivci, nejednou dříve fungující jako samostatné výrobní subjekty. Jejich začleněním do struktury ÚLUV byla i přes ztrátu organizační a ekonomické samostatnosti zachována kontinuita výroby.

V rámci tvorby návrhů, výroby konkrétních výrobků a jejich prodejem došlo k těsné spolupráci mezi řemeslníky, etnografy a designéry. To mělo příznivý dopad na produkci, která souběžně byla moderní a zároveň vycházela z tradic lidového řemesla, což bylo oceňováno na domácí půdě i v zahraničí. V tehdejší Československu fungovala síť prodejen a dílen.¹⁷

Úspěšné fungování organizace přerušila doba společenských změn v roce 1989. Při první vlně privatizace ÚLUV vrátilo dílny původním majitelům a další pokus o vybudování akciové společnosti ztroskotat. V roce 1995 bylo ÚLUV zlikvidováno, jeho majetek rozprodán a dokumentační fondy byly přerozděleny do dvou muzejních institucí – Národopisného oddělení Národního muzea v Praze a Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm. Vybrané dokumenty, převážně hmotného charakteru jako výsledky tvorby řemeslníků, výtvarníků a návrhářů, jsou uloženy v dalších muzejních institucích, jejich počet je však oproti dokumentačním fondům marginální.¹⁸

Zcela jiná situace je na Slovensku, kde činnost ÚLUV nebyla přerušena a organizace se prostřednictvím poboček v Bratislavě, Banské Bystrici a Košicích aktivně zabývá podporou tradiční řemeslné tvorby dodnes. Vedle toho bylo v roce 2009 zřízeno Múzeum ľudovej umeleckej výroby ve Stupave, které schraňuje jak kolekci sbírkových předmětů, tak dokumentační fond čítající 100 000 evidenčních položek¹⁹.

¹⁷ Šenfeldová, Helena. Třicet pět let činnosti Ústředí lidové umělecké výroby. *Múzeum a súčasnosť* 4, 1981, s. 25; KOL. Metodika pasportizace dokumentačního materiálu. Ústředí lidové umělecké výroby. Interní materiál – podklad pro pasportizaci dat do databáze DÚLUV. Praha – Brno – Rožnov pod Radhoštěm 2024.

¹⁸ Sbírka Moravského zemského muzea, Sbírka Slováckého muzea v Uherském Hradišti

¹⁹ ÚSTREDÍ ĽUDOVEJ UMELECKEJ VÝROBY. *Múzeum ľudovej umeleckej výroby*. Online. Dostupné z: <https://uluv.sk/muzeum/>. [citováno 2025-08-14].

II. DOKUMENTAČNÍ FOND ÚSTŘEDÍ LIDOVÉ UMĚLECKÉ VÝROBY

Od 50. let systematicky vznikala dokumentační fond ÚLUV. Pracovníci Ústředí, ale i studenti, absolventi oboru národopisu, místní znalci a akademičtí pracovníci se podíleli na terénních výzkumech, při nichž hotovili obrazovou i písemnou dokumentaci tradiční rukodělné výroby na území tehdejšího Československa, shromažďovali vzorky výrobků a uchovávali je jako dokumentaci i inspirační zdroj. Vznikl tak dokumentační fond ÚLUV, který dále zahrnoval materiály vzešlé ze zpracování muzejních sbírkových fondů i dostupné literatury a jiných tiskovin. S rozvíjející se činností ÚLUV se součástí fondu stávaly i další druhy dokumentace související s návrhářskou a výrobní činností podniku.

Systematicky a dlouhodobě budovaný dokumentační a provozní archiv ÚLUV byl počátkem 90. let 20. století v důsledku zrušení podniku uzavřen a na základě rozhodnutí ministra kultury ČR rozdělen mezi Národní muzeum v Praze (materiály spravované pražským ústředím a brněnským pracovištěm) a Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm (nyní Národní muzeum v přírodě, převzalo dokumentace z uherskohradištské pobočky).²⁰ Naplnění nedošel původní záměr vybudovat s podporou MKČR specializované pracoviště, které by se kromě odborného zpracování fondu ÚLUV věnovalo i jeho plnohodnotnému zpřístupnění zájemcům z řad badatelů, řemeslníků i designérů a které by zároveň garantovalo systematický výzkum navazující na fond ÚLUV.

III. CHARAKTERISTIKA SOUČASNÉHO STAVU DOKUMENTAČNÍHO FONDU ÚLUV

Vzniklý dokumentační fond deponovaný jak v Národním muzeu v přírodě – Valašském muzeu v přírodě a Národním muzeu v Praze – Archivu Národního muzea v Praze zahrnuje obsahově i typově širokou škálu dokumentů v celkovém počtu 80 000 ks evidenčních položek, přičemž míra jeho odborného zpracování je vzhledem k umístění ve dvou institucích rozdílná. Vzhledem k charakteru dokumentů v něm obsažených se jedná o **fond kombinovaný**, v němž je zahrnuta pestrá škála dokumentů zařaditelných do těchto typů dokumentačních fondů:

- *Fotoarchiv*
- *Ikonografie*
- *Audio a videotéka*

²⁰ ZASTÁVKOVÁ, Jaroslava. *Archiv Ústředí lidové umělecké výroby ve sbírkách Valašského muzea v přírodě*. Museum vivum 2, 2006, s. 240–243.

- **Odborná knihovna**
- **Rukopisy**
- **Vzor**
- **Plánová a projektová dokumentace**

Vzhledem k uložení dokumentačního fondu ÚLUV ve dvou institucích, je odborné zpracování jeho částí rozdílné. V Archivu Národního muzea v Praze je provedena základní strukturace fondu a v současné době probíhá intenzivní digitalizace fondu. V Národním muzeu v přírodě je provedena základní inventarizace a fond je veřejnosti zpřístupněn aplikací VADEMECUM²¹ na webových stránkách muzea ve formě databáze se základními identifikačními údaji bez podrobné obsahové složky. Část položek je doplněna náhledovými fotografiemi.

IV. POTENCIÁL VYUŽITELNOSTI DOKUMENTAČNÍHO FONDU ÚLUV

Vzhledem k výše uvedené charakteristice potenciálu dokumentačních fondů definujeme potenciál využitelnosti jednotlivin nebo celého dokumentačního fondu ÚLUV ve dvou základních úrovních:

1. Institucionální

- **Potenciál stát se sbírkovými předměty nebo archiváliemi evidovanými dle platných legislativních opatření**, a to na základě interního odborného přehodnocení významu fondu ve vztahu k již existujícímu, institucí spravovanému sbírkovému nebo archivnímu fondu za účelem zkvalitnění jejich vypovídací hodnoty.

2. Badatelsko-výzkumný

- **Potenciál stát se předmětem zvýšeného zájmu badatelů a vědecko-výzkumných pracovníků**, a to na základě odborného zpracování dle výše navržené struktury popisných položek a zpřístupnění na platformách digitálních aplikací.
- **Potenciál stát se pramenem pro revizi dosavadního poznání a poskytování analogií a konfrontací**, a to na základě vytěžení informací dosud nevyužitých v oblasti teoretické i aplikované vědy.
- **Potenciál stát se podkladem k ověřování a rekonstrukci jevů v nich dokumentovaných**, a to za využití dokumentů především popisujících technologie

²¹<https://vademecum.vmp.cz/vademecum/permalink?xid=725cc444747c78f0f0fa3222d7234d29&modeView=LIST> [cit. 1.9.2025]

výroby s využitím pro experimentální obory – etnografii, archeologii, stavební činnost apod. s možností jak teoretické (publikační činnost, předávání zkušeností prostřednictvím konferencí, seminářů), tak praktické prezentace (workshopy, prezentační aktivity pro širokou veřejnost).

- **Potenciál stát se východiskem pro edukační aktivity**, a to v návaznosti na předchozí bod s důrazem na zpracování a předávání výsledků dle metod pedagogických oborů příslušných dané instituci s využitelností pro vzdělávací aktivity.
- **Potenciál stát se zdrojem pro umělecké a kreativní činnosti**, a to na základě nejen odborného vytěžení informačního zdroje, ale i jeho uchopení kreativními a uměleckými obory jako inspiračního zdroje pro rozvinutí nebo proměnu jeho podoby a obsahu tak, aby našel uplatnění v současné době a odpovídal jejím potřebám nejen estetickým, ale i nárokům udržitelnosti a environmentální vědy.

V. CÍLOVÉ SKUPINY

- Instituce zabývající se dokumentací, výzkumem a prezentací tradičních forem rukodělné výroby – zejména ty, které jsou Pověřenými pracovišti pro tradiční lidovou kulturu; Etnologický ústav AV ČR; Cetrat, Národní ústav lidové kultury ve Strážnici;
- individuální řemeslníci a profesní řemeslná sdružení;
- spolky, neziskové zájmové, volnočasové či terapeutické organizace;
- standardní školská zařízení věnující se výchově oborů navazujících na tradiční produkci (v oblasti zpracování dřeva, kovů, textilní tvorby, uměleckých řemesel apod.);
- univerzity (akademičtí pracovníci i studenti);
- designéři a kreativní tvorba;
- různé stupně státní správy a samosprávy (mj. ve vazbě na posuzování nominací na ocenění současných výrobců);
- podnikatelský sektor zaměřující se na lokální produkci a tradiční technologie.

VI. METODICKÝ NÁVOD POSTUPU PRÁCE BADATELE S DOKUMENTAČNÍM FONDEM ÚLUV

Předkládaný metodický návod slouží badateli jako nástroj k orientaci ve struktuře a obsahu dokumentačního fondu ÚLUV. Orientace v jednotlivých položkách a popisných kategoriích

umožní správci databázového systému a badateli odborně kvalifikovanému nebo i laickému pokládat vyhledávací podmínky tak, aby dosáhl maximální možné míry výtěžnosti informací. A to bez ohledu, zda-li bude pracovat s databázovými soubory uveřejněnými v internetovém prostředí nebo přímo ve spolupráci s odpovědným pracovníkem spravujícím dokumentační fond ÚLUV.

Vzhledem k početnímu rozsahu položek dokumentačního fondu ÚLUV předkládaný metodický návod člení postup badatele při získávání poznatků z něj do dvou úrovní. První úroveň je založena na výběru určených popisných položek, které řadíme do roviny obecné s tím, že badatel je schopen na základě metodického postupu odvodit správné znění vyhledávací podmínky. Druhá úroveň tvorby vyhledávacích podmínek je založena na získání poznatků z procesu vyhledávání v první úrovni, nebo na základě badatelových hlubokých znalostí problematiky. Získané poznatky jsou úzce specializované, zjistitelné pouze z tohoto dokumentačního fondu.

Vyhledávací podmínku utvoří badatel výběrem klíčového slova nebo kombinace dvou a více klíčových slov, které definují sféru vyhledávání v dokumentačním fondu. Klíčová slova jsou uvedena v jednotlivých popisných položkách.

Základním postupem je vyhledávání na základě jednoho klíčového slova. Takto položená vyhledávací podmínka umožňuje výběr ze širokého spektra evidenčních záznamů, neboť není přesněji vymezena dalším klíčovým slovem/slovy. Badatel tak pracuje s nejvyšším možným počtem vyhledaných záznamů, v nichž je vybrané klíčové slovo zaznamenáno. Ve vyhledaných záznamech získává další klíčová slova pro novou tvorbu vyhledávacích podmínek, popř. vytváření kombinované vyhledávací podmínky.

Použití postupu kombinované vyhledávací podmínky umožňuje omezit počet vyhledaných záznamů a úzce zacílit výběr. Tento postup vyžaduje precizně sestavit vyhledávací podmínku tak, aby nedocházelo k chybám při výběru záznamů a mylné domněnce, že k vyhledávané problematice v dokumentačním fondu záznam neexistuje. Je doporučeno kombinovanou podmínku sestavovat až na základě výběrů provedených základním postupem zadávání jednoho klíčového slova.

Oblast klíčových slov v první úrovni vyhledávání

V rámci souboru popisných položek se jedná především o název obecný, název konkrétní, datace, lokace místa původu, lokace místa výroby, autor, materiál a technologie.

V metodickém postupu jsou uvedeny soubory klíčových slov²², z nichž si badatel vybírá ta, která odpovídají studované problematice.

Název obecný

Podmínka se tvoří zadáním klíčového slova, které zahrnuje skupinu dokumentů s funkční souvislostí:

Oděv a oděvní doplněk

Věc osobní potřeby

Inventář domácnosti

Pokrm

Nábytek

Zemědělské náčiní

Výrobní náčiní

Hračka

Hudební nástroj

Sakrální objekt a předmět

Obřadní a obyčejový předmět

Stavitelství a exteriérové stavební a přírodní prvky v krajině

Dekorace, suvenýr, památečný předmět

Technický či výrobní provoz

Komplexní dokumentace reálií

Jiné

Datace

Podmínka se tvoří zadáním letopočtu v rozmezí od roku 1850 až 1995, rozmezí nezahrnuje jen období existence ÚLUVu, ale i období vzniku dokumentů nebo životní data dokumentované osob a osob provádějících dokumentaci a výzkum.

²² KOL. Metodika pasportizace dokumentačního materiálu. Ústředí lidové umělecké výroby. Interní materiál – podklad pro pasportizaci dat do databáze DÚLUV. Brno - Praha – Rožnov pod Radhoštěm: Masarykova univerzita – Národní muzeum – Národní muzeum v přírodě, 2024. Vnitroprojektová metodika určená pro zadavatele.

Název

Podmínka se tvoří zadáním klíčového slova v podobě podstatného jména v 1. pádě. Jedná se o konkrétní název dokumentu z jednotlivých skupin názvu obecného – *názvy oděvních součástí, oděvů, oděvních celku, oděvních doplňků, aplikací, šperků, ozdob, osobních potřeb hygienických, zdravotních, památečných, nádobí, svítidel, textilií, běžných, svátečních a obřadních jídel a surovin k jejich hotovení, druhů nábytku, zemědělského nářadí, nástrojů, postrojů, pomůcek, postupů práce, řemeslného nářadí, nástrojů, pomůcek, výrobků, druhů hraček, hudebních nástrojů a jejich součástí, liturgického nádobí, liturgického textilu, liturgických pomůcek a předmětů, názvy sakrálních objektů, předmětů užívaných k lidovým slavnostem, obřadům, zvykoslovným a rodinným tradicím, stavební prvky, části staveb, terénních prvků zhotovených člověkem, dekoračních předmětů, suvenýrů, technických postupů, pomůcek, profesí, vybavení technických provozů a dílen, druhů dokumentací a publikací, popř. jiné.*

Geografické lokality – místo původu

Podmínka se tvoří zadáním názvu:

Historické země – *Čechy, Morava, Slezsko, Slovensko, Podkarpatská Rus, Halič*

Státu – *státy severní a jižní Ameriky, Československo, Dánsko, Estonsko, Francie, Itálie, Japonsko, Jugoslávie, Maďarsko, Německo, Norsko, Polsko, Rakousko, SSSR, Švédsko, Švýcarsko, Vietnam.*

Obce – dle platných názvů v letech 1945–1995

Etnografického regionu – *Abov, Blata, Brněnsko, Doudlebsko, Drahansko, Gemer a Malohont, Haná, Hanácké Slovácko, Hlučínsko, Hont, Horácko, Horňácko, Hřebečsko, Humpolecké Zálesí, Chebsko, Chodsko, Kozácko, Kysuce, Lašsko, Liptov, Litomyšlsko, Luhačovické Zálesí, Malá Haná, Malokarpatská oblast, moravské Kopanice, Myjavská oblast, Novohrad, Opavské Slezsko, Orava, Plzeňsko, Podhorácko, Podještědí, Podkrkonoší, Podluží, Podorlicko, Podpoľanie, Podunajsko, Podyjí, Pohronie, Pojizeří, Polabí, Ponitrie, Pošumaví, Považie, Příbramsko, Slovácko, Spiš, střední Čechy, Šariš, Tekov, těšínské Slezsko, Trnavská oblast, Turiec, Valašsko, Záhorie, Záhoří (moravské, podhostýnské, lipenské), Zamagurie, Zemplín.*

Jiného regionu – pokud nemá etnografický název

Bližšího určení – místní část obce, dřívější název obce

Geografické lokality – místa výroby

Podmínka se tvoří zadáním názvu:

Okresu – dle platných názvů v rozmezí let 1945–1995

Obce – dle platných názvů v rozmezí let 1945–1995

Etnografického regionu

Jiného regionu – pokud nemá etnografický název

Bližšího určení – místní část obce, ulice, číslo popisné, dřívější název obce,

Centra výrobního střediska – Praha, Brno, Uherské Hradiště, Bratislava

Autor návrhu, výrobků, dokumentace, výzkumu

Podmínka se tvoří zadáním klíčového slova v podobě:

Jména a příjmení

Příjmení a jména

Příjmení

Materiál

Podmínka se tvoří zadáním klíčového slova vyjadřujícího druh materiálu:

Dřevo (druh dřeva), hlína, houba, kámen (druh kamene), kov (druh kovu), kost a rohovina, kožešina, kukuřičné šustí, kůže, loubek, lýko, orobinec, papír, pedig, perleť, proutí, rostlinné vlákno (len, konopí, bavlna, sisal, juta), sklo, skořápka (ořech, vejce), sláma, syntetický materiál (druh), těsto, travina (druh), vosk, živočišné vlákno (vlna, hedvábí, žíně), jiná přírodnina anorganická (druh), jiná přírodnina organická rostlinná (druh), jiná přírodnina organická živočišná (druh).

Technologie

Podmínka se tvoří zadáním klíčového slova vyjadřujícího označení technologie, technologického postupu:

Aplikace, barvení, batikování, broušení, copánková technika, děrování, dlabání, drátování, drhání, formování, foukání, háčkování, kamenosochařství, kaširování / vrstvení, kování, kovotlačení, krájení, krosienka, kroucení, leptání, lisování, lití, mačkání, malování, modrotisk, odlévání, ohýbání, ovazování, oplétání, paličkování, pečení, pilování, pletení, postřihování, povrchová, úprava, probíjení, předení, rytí, řezání, síťování, skládání, smažení, soustružení, splétání, stáčení, strouhání, stříhání, svařování, šití, šňůrování, štípání, tažení, tepání, tesání, tisk vzorů (pozitivní tisk), tkaní, tlačení, tvarování, válení, vytahování,

valchování, vaření, vázání, vrapování, vrtání, vybíjení, vykrajování / vyřezávání, vylévání, vypalování, vypichování, výroba vitrají, vyšívání, vytáčení, zatkávání, zdobení.

Oblast klíčových slov v druhé úrovni vyhledává

Provazba na další evidenční čísla dokumentů, číslo negativu, číslo pozitivu, autor dokumentační fotografie, publikační či prezentační využití. Klíčová slova se zadávají především na základě získaných poznatků z první úrovně vyhledávání.

ZÁVĚREM

Problematika dokumentačních fondů v muzeích není dosud v odborné literatuře dostatečně zpracována. Předložený text se zabývá systematickým přístupem k tvorbě dokumentačních fondů a nabízí vodítko pro jejich členění a odborné zpracování v obecné rovině. Metodika reflektuje především praktické zkušenosti kurátorů pracujících s dokumentačními fondy paměťových institucí a v druhé části důkladnou analýzu dokumentačního fondu ÚLUV, která proběhla v rámci řešení projektu Naki III – Dokumentace ústředí umělecké lidové výroby: zdroj poznání a inspirace DH23P03OVV031. Je pomůckou pro badatele, aby lépe pochopili strukturu fondu a měli k dispozici návod pro stanovování podmínky/podmínek pro vyhledávání informací jimi zkoumané problematiky za účelem maximálního vytěžení fondu. Postup je aplikovatelný nejen v České republice, ale částečně i na Slovensku.

Literatura a prameny:

Metodické práce:

BRYOL, R. – DOLÁK, J. – DRÁPALOVÁ, L. – KOUDELOVÁ, J. – LANGER, J. *Muzea v přírodě v České republice. Teoretická a metodická východiska*. Rožnov pod Radhoštěm: Národní muzeum v přírodě, 2020. Metodika uznaná na základě osvědčení č. 194 vydaného dne 22. ledna 2020 Ministerstvem kultury ČR. 56 s.

Práce předcházející metodice

KOL. Metodika pasportizace dokumentačního materiálu. Ústředí lidové umělecké výroby. Interní materiál – podklad pro pasportizaci dat do databáze DÚLUV. Praha – Brno – Rožnov pod Radhoštěm 2024.

Literatura

DEDÍK ŠIDLÍKOVÁ, Zuzana (ed.). ÚLUV 1945–1989. Remeslo so značkou/Řemeslo se značkou. Bratislava: Vydavateľstvo Sloart – ÚLUV, 2025, 295 s.

DRÁPALA, Daniel. Lidová kultura v kontextu odborných aktivit Vladimíra Boučka. *Národopisná revue*, 18, 2008, č. 3, s. 147–158.

DRÁPALOVÁ, Lenka. *Pěkné kvítí z bílých nití: o bílém vyšívaní na Rožnovsku*. Vydání první. Rožnov pod Radhoštěm: Národní muzeum v přírodě, 2022. 241 s.

DVOŘÁKOVÁ, Hana. Fond Ústředí lidové umělecké výroby. In: PECHOVÁ, Jaroslava (ed.). *Lidová kultura v muzeu. Sbírky Etnografického ústavu Moravského zemského muzea v Brně*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2014, s. 134–138.

CHALUPOVÁ, Věra. *Dokumentační fondy Národního ústavu lidové kultury ve Strážnici*. Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 44 s.

JAMRICHOVÁ, Andrea. ÚLUV a nehmotné kulturní dědictví. *Múzeum*, 2014, roč. 60, č. 4, s. 13–17.

KŘÍŽOVÁ, Alena. Výtvarné invence a ambice Ústředí lidové umělecké výroby. *Národopisná revue*, 18, 2008, č. 3, s. 135–146.

KUMINKOVÁ, Eva (ed.) *Uchováno budoucím generacím: devadesát let sbírkotvorné činnosti Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm*. Rožnov pod Radhoštěm: Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, 2015. 335 s.

LANGER, Karel. Tradice v lidové umělecké výrobě. *Umění a řemesla*, 1960, č. 2, s. 66–71.

MICHALIČKA, Václav. Rekonstrukce několika zaniklých tradičních technologií ve Valašském muzeu v přírodě. *Museum vivum* 3–4, 2007–2008, s. 69–75.

RABAN, Josef. *Česká lidová umělecká výroba*. Praha 1975.

ŠENFELDOVÁ, Helena. Třicet pět let činnosti Ústředí lidové umělecké výroby. *Muzeum a současnost*, 1981, č. 4, s. 23–33.

ŠENFELDOVÁ, Helena. Výzkum a dokumentace Ústředí lidové umělecké výroby v letech 1947–1991, *Český lid* 80, 1993, č. 3, s. 248–249.

ŠKOPÍK, Michal, ZEŽULOVÁ, Věra. Dokumentační fondy ÚLK. *Národopisná revue*, 6, 1996, č. 2., s. 80–83.

VESELSKÁ, Jiřina. Valašské muzeum v přírodě. Výroční zpráva za rok 2002. Příloha č. 1 – Zpráva o obsahu a stavu zpracování Archivu bývalého Ústředí lidové umělecké výroby pracoviště Uherské Hradiště ve správě Valašského muzea v přírodě. Interní materiál Valašského muzea v přírodě, 2023.

WOITSCHOVÁ, Klára. Počátky Ústředí lidové umělecké výroby v letech 1945–1948. *Český lid* 112, 2025, č. 1, s. 51–74.

ZASTÁVKOVÁ, Jaroslava. Archiv Ústředí lidové umělecké výroby ve sbírkách Valašského muzea v přírodě. *Museum vivum* 2, 2006, s. 240–243.

ŽALMAN, Jiří. *Kapesní průvodce po muzeu a muzejnictví: (fiktivní rozhovor Jiřího Žalmana s muzejní elévkou)*. Praha: Národní muzeum, 2016. 247 s.

ŽIŽKOVÁ, Lenka. Slavné počátky a neslavné konce Krásné jizby a Ústředí lidové umělecké výroby. *Národopisná revue* 18, 2008, č. 3, s. 127–134.

Legislativa

Zákon č. 122/200 Sb. Zákon o ochraně sbírek muzejní povahy.

Vyhláška Ministerstva kultury č. 275/2000 Sb., kterou se zákon č. 122/2000 Sb. provádí.

Zákon č. 499/2004 Sb. Zákon o archivnictví a spisové službě Zzákon č. 197/2024 Sb., který je novelizací zákona č. 499/2004 Sb.

Zákon č. 257/2001 Sb. Knihovní zákon.

Zákon č. 563/1991 Sb. Zákon o účetnictví.